

**ВПРОВАДЖЕННЯ
СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКІСНОЇ
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

**IMPLEMENTATION OF MODERN
TECHNOLOGIES IN THE PROCESS OF
ENSURING QUALITY TRAINING OF FUTURE
SPECIALISTS IN PRESCHOOL EDUCATION**

**збірник наукових праць за матеріалами
Міжнародної (заочної) науково-практичної
конференції**

21-22 лютого 2024 р.

Впровадження сучасних технологій в процесі забезпечення якісної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ
ТА ФАХОВИХ МЕТОДИК

**ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
В ПРОЦЕСІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

**IMPLEMENTATION OF MODERN TECHNOLOGIES
IN THE PROCESS OF ENSURING QUALITY TRAINING
OF FUTURE SPECIALISTS IN PRESCHOOL EDUCATION**

Збірник наукових праць

Хмельницький – 2024

Впровадження сучасних технологій в процесі забезпечення якісної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти

**УДК 371.134/373.21:005.342(063)
В 82**

Рекомендовано до друку рішенням кафедри дошкільної педагогіки, психології та фахових методик (протокол № 7 від 26 лютого 2024 року) та вченої ради (протокол № 2 від 28 лютого 2024 року) Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

Рецензенти:

Атрощенко Тетяна Олександрівна, професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету, доктор педагогічних наук, професор, м. Мукачево;

Галус Олександр Мар'янович, проректор з наукової роботи Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, заслужений діяч науки і техніки України, доктор педагогічних наук, професор, м. Хмельницький;

Гнізділова Олена Анатоліївна, завідувач кафедри дошкільної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, доктор педагогічних наук, професор, м. Полтава.

В 82 Впровадження сучасних технологій в процесі забезпечення якісної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти: збірник наукових праць / укладачі: Мисик О.С., Миськова Н.М., Онофрійчук Л.О., Пісоцька Л.С., Розгон В.В.; За заг.ред. проф. Зданевич Л.В. Хмельницький : ХГПА, 2024. 778 с.

У збірнику наукових праць представлено матеріали Міжнародної (заочної) науково-практичної конференції «Впровадження сучасних технологій в процесі забезпечення якісної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти» (21-22 лютого 2024 року), які включають статті відомих учених України та закордонних країн, викладачів закладів вищої освіти, докторантів, аспірантів, здобувачів, практичних працівників закладів освіти з таких напрямів: сучасні підходи до забезпечення якості управління в системі дошкільної освіти; психолого-педагогічний супровід дітей раннього та дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти; орієнтири освіти для сталого розвитку у професійній діяльності педагогів-дошкільників; формування готовності майбутніх фахівців дошкільної освіти до створення інклюзивного середовища у ЗДО; впровадження інноваційних технологій в освітній процес ЗДО; національно-патріотичне виховання дітей дошкільного віку в умовах сьогодення» актуальні проблеми підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти.

Збірник наукових праць адресований науковцям, магістрам освіти, педагогам-практикам, фахівцям у галузі дошкільної та професійної освіти, майбутнім вихователям та вихователям ЗДО.

За достовірність фактів, дат, назв, посилань на літературні джерела тощо відповідальність несуть автори матеріалів

УДК 371.134/373.21:005.342(063)

© Л.В.Зданевич, О.С.Мисик, Н.М.Миськова,
Л.О.Онофрійчук, Л.С.Пісоцька, В.В.Розгон, 2024

© Кафедра дошкільної педагогіки, психології та фахових методик, 2024

© Факультет дошкільної освіти та психології, 2024

© Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, 2024

Поліщук Віра Аркадіївна,

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри спеціальної та
інклюзивної освіти,

Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка;

Цегельник Тетяна Миколаївна,

доктор філософії, доцент,
доцент кафедри спеціальної та інклюзивної
освіти,

Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка

ВИКОРИСТАННЯ МУЗИКОТЕРАПІЇ У КОРЕКЦІЙНІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ

Сучасні реалії розвитку дошкільної та корекційної освіти в Україні визначають першочерговість вирішення питань, пов'язаних з всебічним розвитком дітей дошкільного віку з мовленнєвими порушеннями, розкриття їх творчого потенціалу, створення умов для самореалізації, саморозвитку, самовиховання та підготовки до шкільного навчання. У зв'язку з цим особливого значення набуває зміст таких документів, як Національна доктрина розвитку освіти XXI століття, Закон про дошкільну освіту, Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі», Концепція Державного стандарту спеціальної освіти дітей дошкільного віку з порушеннями мовленнєвого розвитку, в яких наголошено на актуальності і важливості мовленнєвого розвитку дітей.

На сьогодні за даними останніх досліджень І. Марченко, Ю. Рібцун, В. Тищенко, М. Шеремет та ін. близько 50% дітей шестирічного віку вступають до школи із порушеннями звуковимови.

Дослідження В. Тарасун свідчать про те, що навіть незначні недоліки у мовленнєвому розвитку дитини спричинюють труднощі в засвоєнні навчальних програм з предметів мовного циклу, негативно впливають на засвоєння шестирічками шкільної програми, на формування особистості дитини, на процес соціальної адаптації [3].

Поняття «загальний недорозвиток мовлення» (далі – ЗНМ) займає особливе місце у понятійно-термінологічній системі дитячої логопедії, яку використовують для позначення мовленнєвих порушень. В сучасній логопедичній науці терміном «недорозвиток мовлення» позначають низький рівень сформованості тієї чи іншої мовленнєвої функції або ж мовленнєвої системи в цілому [4].

Ю. Рібцун, під загальним недорозвитком мовлення, розуміє складне мовленнєве порушення, що проявляється в недостатній чи повній несформованості всіх складових мовленнєвої діяльності (фонетико-фонематичної, лексичної, граматичної) на імпресивному та експресивному рівні, а також тих функцій і операцій, які забезпечують засвоєння мови (зокрема, мисленнєвих функцій і операцій, функцій сприймання, уваги, пам'яті та контролю різних модальностей) унаслідок дії шкідливих екзогенних і ендогенних факторів на різних етапах розвитку (пренатальному, натальному, постнатальному) [2].

У дітей дошкільного віку із ЗНМ спостерігається різний рівень сформованості психічних функцій загалом. Недорозвиток першої сигнальної системи – мовлення – призводить до порушення другої сигнальної системи – психічних процесів: мислення, пам'яті, уваги, сприймання та уявлень. Аналіз літературних джерел і практики виховання й навчання дошкільників зі складними мовленнєвими розладами свідчить про порушення в дітей із ЗНМ зорового й фонематичного сприймання, слухової та зорової уваги, вербальної пам'яті, словесно-логічного й абстрактного мислення, емоційної сфери, що загалом негативно впливає на їхній загальний і мовленнєвий розвиток. Зв'язок між мовленнєвими порушеннями й іншими сторонами психічного розвитку зумовлює специфічні особливості мислення [4].

Численні дослідники стверджують, що процеси мислення, мовлення тісно пов'язані, мають певну ритмічну організацію та пройшли спільний шлях розвитку. Музичний звук є першоосною у формуванні та розвитку членороздільної мови. Тому використання в музикотерапії опанування звуків, складів сприяє покращенню артикуляційної функції мовлення.

Відповідно підібрана до психофізичних особливостей дитини музика сприяє загальній гармонізації її стану. Внутрішнє приємне відчуття гармонійного стану активізує біологічну

здатність людського організму віднаходити той необхідний ритм, за допомогою якого встановлюється злагодженість усіх систем організму в усіх видах життєдіяльності [1].

Ми пропонуємо корекційну програму «Використання музикотерапії у корекційній роботі з дошкільниками із загальним недорозвитком мовлення», що спрямована на подолання ЗНМ засобами музикотерапії тривалістю 35 год. (1 год. на тиждень).

Зміст корекційних занять запропонованої програми передбачає цікаві та різноманітні форми роботи, має багатий методичний інструментарій. Реалізація програми вимагає систематичної роботи з дитиною, що дозволяє досягти високих результатів.

На двох перших заняттях необхідно провести діагностику з визначення рівня імпресивного і експресивного мовлення.

На трьох наступних заняттях рекомендуємо провести загально-розвивальні вправи на розвиток дихання, голосу та артикуляції. Працювати над правильною активізацією м'язів артикуляційного апарату; нормалізації ритму вдиху і збільшення обсягу видиху; вміння раціонального, ощадливого видиху у процесі вимови звуків; над вмінням слухати та виконувати інструкції під час дихання; вимови звуків і звуконаслідувань. Доцільно провести такі артикуляційні вправи: «Лопаточка», «Неслухняний язичок», «Чашечка», «Голочка», «Годинник», «Конячка», «Гойдалка», «Смачне варення», «Маляр». Вихованець дуже старався у міру своєї можливості і намагався повторити за педагогом.

Наступні двадцять вісім годин пропонуємо провести корекційні заняття, Кожне із яких вміщує шість етапів, а саме:

Перший етап заняття. Організаційна частина. Привітання. На цьому етапі радимо слухали пісеньку-привітання «Привіт, привіт» і виконувати рухи під музику.

Другий етап заняття. Загально-розвивальні вправи на розвиток дихання, голосу та артикуляції, розвиток моторики артикуляційного апарату. На початку кожного заняття необхідно працювати над розвитком мовленнєвого дихання; активізації м'язів артикуляційного апарату; нормалізації ритму вдиху і збільшення обсягу видиху; вміння раціонального, ощадливого видиху у процесі вимови звуків (проводилось разом з розвитком артикуляції звуків).

Третій етап. Корекція мовлення під час вокально-артикуляційних вправ. Доцільно проводити постановку та

автоматизацію звуків [б] [п] [д] [т] [х] [г] [к] [с] [с'] [з] [з'] [ц] [ц']. Третій етап передбачає роботу над розвитком слухової уваги, контролю, мовленнєво-слухової пам'яті а також над розвитком мовленнєвого дихання та удосконалення навички правильного вимовляння звуків. Разом з дітьми необхідно вивчали дитячі вірші та чистомовки, дитячі пісні; вдосконалювати формування ритмічної, звуко-складової структури слова. Проспівувати такі пісеньки: «Печу, печу хлібчик», «Голосні звуки», «Дибидибиди», «Гойдада». Основним засобом розвитку мовленнєвої активності є повторення. А саме спів мотивує дітей повторювати слова і фрази в більш прийнятній формі.

Четвертий етап передбачає вправи з дитячими музичними інструментами для розвитку дрібної моторики пальців рук. Велика увага має приділятися музично-ритмічному вихованню. Воно здійснюється в русі, грі на елементарних музичних інструментах, в мелодичній декламації.

На цьому етапі добре виконувати мовленнєві вправи з простими дитячими інструментами за системою К. Орфа на осові віршів: «Кулачки й долоньки» Юрія Островського; «Веселий дід» Данііл Хармс; «Яків» Данііл Хармс; «Чечір-вечір» Анатолія Камінчука.

П'ятий етап передбачає слухання музики та вправи на емоційну релаксацію. На цьому етапі радимо слухати музику та проводити емоційну релаксацію. Якщо дитина дуже збуджена, то включали заспокійливу музику; а якщо спокійна, то слухали веселу, бадьору музику.

Шостий етап. Заключна частина заняття. На цьому етапі необхідно подякувати, похвалити та нагородити дитину за працю.

І на останніх двох заняттях доцільно провести діагностику стану сформованості імпресивного та експресивного мовлення.

Отже, заняття з музикотерапії мають оптимальний корегувальний і розвивальний ефект при рівномірному розподілі психофізичного навантаження на дитину дошкільного віку з ЗНМ. При цьому головним принципом досягнення ефективності в роботі на заняттях з музикотерапії є індивідуальний підхід до дитини з урахуванням її вікових, мовленнєвих, типологічних і психофізіологічних можливостей. Мовленнєвий матеріал на заняттях попередньо не розучувався, а робота з ним організовується з використанням принципу наслідування.

Список використаних джерел

1. Побережна Г. Педагогічний потенціал музикотерапії. *Мистецтво та освіта*. № 2. 2008. С. 9–12; 46.
2. Рібцун Ю. В. Звукові намистинки. Формування мовленнєвої полікомпетентності дошкільників : навч.-метод. посіб. Тернопіль: Мандрівець, 2015. 200 с.
3. Тарасун В. В. Концепція державного стандарту освіти учнів з порушеннями мовленнєвого розвитку. *Дефектологія*. 2000. № 2. С. 2–10.
4. Шеремет М. К. Логопедія. Підручник. Третє видання, перероблене та доповнене. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2014. 672 с.

Попович Інна Юріївна,

вчитель-логопед, Хмельницький заклад дошкільної освіти № 23 «Вогник»

ЛОГОПЕДИЧНІ ВПРАВИ ТА ІГРИ ДЛЯ РОЗШИРЕННЯ СЛОВНИКОВОГО ЗАПАСУ ДІТЕЙ

Словниковий запас дитини може бути активним або пасивним. Активний словник – це словник, яким дитина користується щодня у повсякденному житті. Пасивний словник – це словник, значення якого дитина розуміє, але часто не використовує. Наприклад, слово «гладіолус». Покладіть перед дитиною квітку або її зображення і попросіть понюхати гладіолус. Дитина, яка має це слово в пасивному словнику, легко виконає це завдання. Дитина, яка немає цього слова в пасивному словнику, навіть не зрозуміє ваших інструкцій.

Іншими словами, завдання батьків – нарощувати пасивний словник дитини і з часом перевести пасивний словник в активний через розмови, обговорення і спілкування на тему: «Все про світ».

Активний словниковий запас дитини поступово збільшується: у віці одного року дитина розуміє, чітко асоціює з певними предметами і вимовляє близько 10 слів; до трьох років словниковий запас досягає 100 слів; у чотири-п'ять років дитина вимовляє 1500-2000 слів; у шість-сім років словниковий запас

Нікітішин Б.Б. Казкотерапія як метод психотерапевтичного впливу на дитину	479
Новак О.М., Писарчук О.Т. Формування комунікативної та мовленнєвої компетентностей дошкільників з особливими освітніми потребами в умовах закладу дошкільної освіти	482
Ольшанська Т.М. Особливості організації освітнього процесу з дітьми з мовленнєвими порушеннями в логопедичних групах ЗДО	488
Онофрійчук Л.О., Пісоцька Л.С. Психологічний супровід вихователів закладів дошкільної освіти у контексті викликів сучасності	490
Орлова О.А. Педагогіка емпатуерменту в реалізації освіти для сталого розвитку	494
Панченко О.О. Інтеграція комп'ютерних ігор в освітній процес закладів дошкільної освіти	498
Панченко Є.С. Використання LEGO-технологій як інноваційного інструменту на заняттях у ЗДО	501
Пасічніченко А.В. Формування стресостійкості майбутнього вихователя ЗДО в умовах професійної підготовки	505
Плисюк М.В. Сучасні аспекти підготовки дітей до школи	509
Поліщук К.М. Сучасна іграшка для дітей дошкільного віку: світові тренди та тенденції	513
Поліщук С.С. Розвиток діалогічного мовлення у дітей дошкільного віку	515
Поліщук В.А., Цегельник Т.М. Використання музикотерапії у корекційній роботі з дітьми дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення	521

Наукове видання

**ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
В ПРОЦЕСІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

**IMPLEMENTATION OF MODERN TECHNOLOGIES IN THE
PROCESS OF ENSURING QUALITY TRAINING OF FUTURE
SPECIALISTS IN PRESCHOOL EDUCATION**

Збірник наукових праць

Відповідальний за випуск – **Зданевич Л. В.**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної педагогіки, психології та фахових методик Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

Упорядкування: **Олеся Мисик**

Літературні редактори: **Лариса Зданевич, Леоніда Пісоцька**

Художнє оформлення: **Лілія Онофрійчук**

*Надруковано з оригінал-макетів авторів.
За достовірність фактів, назв, дат, посилань на літературні джерела тощо відповідальність несуть автори.*

Здано до друку 22.02.2024 р.

Підписано до друку 20.02.2024 р.

Формат 60×84/16.

Гарнітура Bookman Old Style. Умови. друк. арк. 32,4

Тираж 200 прим. Зам. №2301/24

Набір здійснено у інформаційно-методичному центрі
зі спеціальності 012 Дошкільна освіта
29013, м. Хмельницький, вул. Проскурівського підпілля, 139

